

Dato: 26.5.2017

Markering af 50-års dagen for valget af Erling Høegh som Landsrådets første folkevalgte formand

Af formand for Inatsisartut Lars-Emil Johansen

I vores travle tid er det vigtigt at huske at markere særlige begivenheder, som har sat deres markante præg på den politiske udvikling af vort land. Og i år har vi anledning til at fejre en sådan begivenhed: Den 26. maj 2017 er det 50 år siden, at Landsrådet for første gang valgte sin egen folkevalgte formand.

Tidligere havde det været statens øverste embedsmand i Grønland, som blev formand for Landsrådet. Siden etableringen af Landsrådene i Nord- og Sydgrønland i 1911 skete udpegningen af Landsrådets formand administrativt fra Danmark. Men med nyordningen i 1967 blev det Landsrådets medlemmer selv, der bestemte, hvem der skulle være formand for Landsrådet.

De første skridt henimod en ændring af ordningen skete tilbage i 1956, hvor medlem af Landsrådet Peter Nielsen stillede spørgsmålstegn ved, om landshøvdingen nødvendigvis altid skulle være formand. Spørgsmålet blev fulgt op af Jørgen C. F. Olsen i 1958, der foreslog, at Landsrådet selv vælger sin formand. Forslaget blev imidlertid nedstemt, men da Oluf Høegh blev valgt ind i Landsrådet i 1963, genoptog han sagen året efter, og bragte forslaget op igen. Der var således flere, der havde kæmpet for at få den nye ordning indført. Forslaget blev vedtaget den 30. september 1966 på Landsrådets 16. ordinære samling. Efter valget til Landsrådet, som fandt sted i april 1967, trådte Landsrådet sammen måneden efter til sin konstituerende samling den 23. maj. Fungerende formand, rådets nestor Jørgen C. F. Olsen udtrykte sin glæde over nyordningen i sin åbningstale med følgende ord: *"Dagen i dag vil frem gennem tiderne stå som en historisk dag for os her i Grønland, fordi vi*

ved gennemførelsen af ordningen af valgt formand i landsrådet har opnået det for enhver nation retmæssige krav, at få selvbestemmelsesret”.

Valget af Erling Høegh til formand blev gennemført tre dage senere den 26. maj 1967, og Landsrådets første formand kvitterede sit valg med følgende ord: *”Jeg kan naturligvis ikke lade være med at være lidt bevæget, når der nu i dette øjeblik overdrages mig vel nok det mest ansvarsfulde hverv i vort land (...) Lad os så til slut ønske, at denne nye ordning, vi nu er gået ind i, vil blive til velsignelse for vort land og vort folk”.*

Erling Høegh bestred posten gennem fire år, hvorefter han blev afløst af Lars Chemnitz i 1971, der bestred embedet frem til 1979. Begge navne er dermed fast tilknyttet Landsrådets tid.

Ved at erindre denne dag for 50 år siden, fastholder vi bevidstheden omkring demokratiets betydning og den styrke vi som folk kan opnå på vor uigenkaldelige vej mod fuld selvstændighed. Hvis det nyskabende dengang var, at det blev Landsrådets medlemmer selv, der bestemte, hvem der skulle være formand for Landsrådet, så er det også nyskabende i dag, at medlemmerne af Inatsisartut har nedsat en forfatningskommission, der nu udarbejder en forfatning for vort land. Med indførelsen af Hjemmestyre i 1979 og Selvstyre i 2009 har vi nået betydelige skridt på vejen. Men med valget af Erling Høegh som første formand for Landsrådet den 26. maj 1967 blev selve grundstenen lagt for, at vi i dag står på tærsklen til selvstændighed.

En stor del af arbejdet foregår i dag i den selvsamme bygning som Landsrådet har holdt sine møder i siden 1975, og hvor Inatsisartut trods bygningens alderdomstegn stadigvæk har til huse i dag. Vi benytter lejligheden til at markere dagen ved at navngive Inatsisartuts gamle mødelokaler ”Ataatsimiittarfik Erling Høegh” og ”Ataatsimiittarfik Lars Chemnitz”. Der er opsat glasskilte, hvorpå der er indarbejdet et portrætbillede af henholdsvis Erling Høegh og Lars Chemnitz.

Nogle gange ligger det store i de små ting, men det er min overbevisning, at fejringen af 50-års dagen for Erling Høegh som den første folkevalgte formand for Landsrådet minder os om, at denne dag er en del af vor kollektive hukommelse, som vi med stolthed kan se tilbage på. Tillykke med 50-års dagen for valget af Erling Høegh som Landsrådets første folkevalgte formand.